

Från Finland ingår den av Förbundet för svenskt församlingsarbete i Finland utgivna årsboken *Svenskt kyrkoliv i Finland* (Årsbok för de svenska församlingarna, 15 årg. Helsingfors, 1936. Pris 20 Mk.) Denna årsbok har samma karaktär som våra stifts julkalendrar. Den inledes med en serie uppbyggliga uppsatser, tecknar de dödas minne och skildrar drag ur församlingars och kyrkors historia samt ger återblickar på det kyrkliga livet och arbetet i Finland 1936, även från det finskspråkiga kyrkolivet; det sista icke minst värdefullt för oss på denna sidan Bottenhavet. Två uppsatser påfordra särskild uppmärksamhet. Den ena gäller kyrkolagens 250-årsminne. Minnesteckningen gäller alltså Karl XI:s kyrkolag av 1686, gemensam för Finlands och Sveriges kyrkor. I Finland ersattes den år 1869 av en ny lag. Den andra uppsatsen behandlar ett femtioårsjubileum: Finlands svenska psalmbok av år 1886 (den togs dock i bruk först år 1888). Denna korta uppsats ger en förträfflig om än kompendiarisk sammanfattning av psalmboksarbetet i Finland under adertonhundratalet representerat främst av namnen Runeberg, Stenbäck, Lille, Topelius och Schauman.

En hemmasvensk julkalender förtjänar i detta psalmhistoriska sammanhang ett omnämmande. *Febe* (En julhälsning från de svenska diakonissanstalterna av O. Centerwall och Dick Helander, 50 årg., Stockholm, 143 sid. Pris 1:75.) ger, utom de livfulla in-

blickar i diakonissarbete, som man naturligtvis främst väntar sig där, ett hymnologiskt bidrag av den nyutnämnde föreståndaren för Ersta, D. Helander, tidigare docent i praktisk teologi i Lund. Det benämnes: Från psalmboksarbetet före tillkomsten av 1819 års psalmbok. Ur i Kungl. Biblioteket i Stockholm förefintliga handlingar har förf. hämtat några psalmmanuskript, som ej kommit med i 1819 års psalmbok, det ena en bearbetning av Ödman till en julpsalm, det andra en av Geijer verkställd bearbetning av Neumarks psalm nr. 239 i Wallins psalmbok.

I minnesskriften *Kring korset och kyrkan*, som Kyrkliga Frivilligkåren i Lund utgivet med anledning av dess tjugofemåriga tillvaro (127 sid. Gleer. Pris 3:—) finnes ett kapitel av Henning Andersson »Med frivilligkåren i skånska församlingar», som förtäljer om det trogna arbete denna lundsiska sammanslutnings kör utfört, sedan 1914. Detta arbete har förvisso för den kyrkomusikaliska renässansen i vårt land varit av betydelse. Ty dels har därigenom att frivilligkåren sammanfört och övat unga studenter, av vilka flertalet varit blivande präster (och prästfruar), dessa förts in i koralbok, missale och — icke minst — vesperalet av år 1914. Dels har deras verksamhet också givit landsbygdens tidigare ofta vanlottade församlingar en första bekantskap med andra gudstjänstformer än högmässans.

A. A.

Krönika.

Den svenska högmässan i sin nuvarande gestalt har helt nyligen blivit översatt och utgiven på tyska. Vår

svenska kyrka har att tacka Dr. Friedrich Buchholz i Dessau för att det yppersta uttrycket för det svenska guds-

tjänstlivet nu till dags så framlagts inför tysk läsekrets. Dr. Buchholz är en utmärkt kännare av och en trogen vän till den svenska kyrkan och hennes gudstjänstliv. Till sitt arbete har han gått väl rustad. Icke blott genom flerfaldiga besök i Sverige, vid vilka han även skaffat sig en mycket ingående förtrogenhet med det svenska språket, utan ock genom en omfattande kunskap om och beläsenhet i de sista årtiondenas svenska forskningar och undersökningar av gudstjänstlivet i Sverige, har han skaffat sig förutsättningarna för att på ett kongenialt sätt överföra mässordningen till tyska samt att förse den med en värdefull historisk och principiell inledning. I denna gör han även många kloka och intressanta iakttagelser och reflexioner både till mässans historia och i anledning av nutida kyrkoskick i Sverige.

Inledningen är offentliggjord i Monatschrift für Gottesdienst und kirchliche Kunst Nr 11/12 1936 och översättningen följer som bilaga till häftet. Själva trycket av högmäsoordningen i rött och svart på benfärgat papper, är ett utsökt alster av tysk tryckerikonst.

Kyrkomusik heter en tidskrift som med det nya året startats av Finlands svenska kyrkosångsutskott och som skall utkomma med fyra nummer om året under redaktion av John Sundberg, Ola Cleve och Gustav Pettersson, alla i Helsingfors. Det första numret innehåller kyrkokalender, med förslag till psalmer, orgelpostludium och kör, vidare ett utförligt referat av Fjärde allmänna svenska kyrkosångshögtiden i Västerås författat av Gustav Pettersson; meddelanden från kyrkosångsarbetet i Finland samt en recension av Runbäck-Ahléns samling Postludier. Som lös bilaga medföljer

för körerna Johann Walthers sats till melodier till svenska psb. 50. Tidningen, som kostar 10 Fmk per år, kan erhållas från director mus. John Sundberg, Fredriksgatan 51, Helsingfors. Den blir synbarligen en värdefull möjlighet för oss på denna sidan Bottenhavet att följa de livskraftiga finlands-svenska kyrkomusikaliska strävandena.

A. A.

Årsmöten. Kyrkosångens Vänners Centralkommitté och Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråd höllo sina årssammanträden i Stockholm den 7—8 januari.

Den första dagen ägnades åt K. S. V:s förhandlingar. I sitt hälsningsanförande erinrade biskop Aulén om de båda under året avlidna medlemmarna av centralkommittén musikdirektör Adolf Andrén och kyrkoherde A. W. Thornell och deras betydelse för kyrkosångsarbetet. Han erinrade bl. a. också om att koralboksfrågan genom det senaste kyrkomötets godkännande av ny psalmbok hade blivit det viktigaste kyrkomusikaliska problemet f. n.

Till ledamöter i styrelsen omvaldes samtliga: biskop Aulén ordförande, kyrkoherde Allard vice ordförande och kassaförvaltare och kyrkoadjunkt G. Grefberg sekreterare, samt domkyrkoorganisten Weman och musikdirektören W. Ahlén.

Ordföranden meddelade, att han i kyrkomötet motionerat om ordnandet av kyrkomusikernas löne- och tjänsteförhållanden och framförde tanken, att centralkommittén därjämte i någon form skulle vilja stödja kyrkomusikerna i nämnda strävanden. Med anledning härav utsågs en delegation för att å K. S. V:s och S. K. F:s vägnar uppvakta ecklesiastikministern i ärendet.

Det meddelades, att den kommitté,

som i fjor tillsatts för att utreda frågan om sången i söndagsskola och barn gudstjänst, på grund av psalmboksfrågans nya läge intet åtgjort i saken. En stunds diskussion i frågan underströk kraftigt vikten av att barnen i barn gudstjänster och söndagsskola få sjunga psalmerna och så från början bli förtrogna med den nya psalmboken. Åt kommittén uppdrogs att fortfarande fungera och i enlighet med de riktlinjer, som förut givits, vidtaga de åtgärder, som omständigheterna kunna kräva.

Domkyrkovicepastor Adell hade i en motion föreslagit, att en kurs skulle anordnas, helst i Stockholm, för präster och lärarfolk kring temat: »Den liturgiska morgonbönen». Ett anslag härför beviljades och saken överlämnades till Stockholmskretsen av K. S. V.

Med stort intresse tog man del av de rapporter, som de olika sektionerna avlämnade och den diskussion, som kring dem utspann sig. Bl. a. framhölls önskvärdheten av att domkapitlet i sina cirkulär införde en förteckning på kyrkomusikalier och anbefalle deras anskaffande på församlingarnas bekostnad. Orgelrådet fick i uppdrag att utarbeta en sådan förteckning. En annan fråga, som blev föremål för ett livligt och givande meningsutbyte, var frågan om körens uppgift i högmässan. Det gällde körsångens plats där, om mer än en förekom. Det gällde också ett ev. överflyttande på kören av sådant som Kyrie, Sanctus och Agnus dei. Det framhölls, att församlingen förverkat sin rätt att här sjunga med. Men församlingens rätt försvarades också mycket temperamentsfullt. En kraftig attack gjordes också mot solosången i högmässan. I anledning av pågående kyrkohandboksrevision tillsattes en kommitté för liturgiska frågor med uppdrag att till ärkebiskopen ingå

med förslag bl. a. till ordning vid orgelinvigning. Till medlemmar härav utsågos A. O. T. Hellerström, G. Grefberg, K. Peters och W. Ahlén. För ev. bildande av en förening för kyrklig konst tillsattes likaså en kommitté. (Biskop T. Bohlin, domkyrko-syssloman S. Lüders och kyrkoherde S. Dahlquist.)

Kyrkoherde Peters utgivande av Brevarium Lincopense förordades av Centralkommittén.

På kvällen samlades man till gudstjänst i Storkyrkan, som var vackert upplyst av levande lågor. För den som glatt sig åt att i detta sammanhang i enlighet med programmet få fira nattvard, blev gudstjänsten i så måtto en besvikelse, att varken högmässa eller nattvardsgång förekommo. Men i övrigt blev det en sällsynt skön högtidsstund. Här framfördes en av David Wikander på motiv ur reformationstidens liturgiska tradition nykomponerad Koralmässa, som rent religiöst grep med suggestiv makt.

Senare på kvällen hölls i Storkyrkoförsamlingens församlingssal ett samkväm med föredrag av kyrkoherde Peters och komminister Cederbom.

Kyrkoherde Peters talade om »Önskemål inför koralboksrevisionen». Hans på synpunkter rika föredrag, vilket återfinnes på annat ställe i denna tidskrift, rörde helt naturligt vid många ting, kring vilka meningarna brytas, något som också i någon mån kom till uttryck i den efterföljande icke alltför livliga diskussionen, där bl. a. biskop Aulén ställde förhållandet mellan psalm- och koralboksarbetet i en annan belysning än inledaren. I övrigt rörde sig diskussionen om en del nog så intressanta detaljer om psalmmelodiernas utformning.

Komminister Cederbom talade om »Åtgärder för att koralpsalmboken skall bli en verklig folkbok» och

framhöll, att det gäller att börja med barnen och lära dem att älska och sjunga psalmerna i hem, söndagsskola, skola, barn gudstjänst, barnkör. Konfirmandgrupperna och ungdomskretsarna borde utnyttjas i samma syfte. Men även koralaftnar, kyrkosångsdagar, upplysande föredrag, också radioföredrag, behövas.

Fredagen upptog först förhandlingar gemensamma för K. S. V. och S. K. F. Dessa rörde sig huvudsakligen kring ett inledningsföredrag av domkyrkoorganist Weman om »Riktlinjer för vårt arbete». Att utbytet av diskussionen blev så stort, berodde säkert mest på detta på fruktbarande synpunkter och positiva förslag rika föredrag. Det framgick av diskussionen, att inledarens kritik av kyrkosångshögtidernas utgestaltung träffat en punkt, som är föremål för rätt allmän uppmärksamhet. Man beslöt också att tillsätta ett musikutskott för utformande av dessa högtiders program. En annan sak, som inledaren förde på tal och som väckte stort intresse, var frågan om kyrkokörernas och kyrkosångsförbundets funktion som bildningsorganisation, icke minst i akt och mening att komma körerna att känna sitt organiska sammanhang med

församling och gudstjänstliv. För utredande av denna fråga tillsattes likaledes ett utskott. En tredje fråga, som av inledaren berördes och som sedan närmare utformades av kyrkoherde Peters, var förslaget om att fira en söndag som en över hela landet gemensam kyrkosångens dag. Kyrkoherde Peters föreslog andra söndagen i november och att denna kyrkosångens dag skulle kallas Kyrkmässa. Också detta förslag vann bifall.

Därpå vidtog Sveriges Kyrkosångsförbunds Centralråds egna förhandlingar, som helt och hållet rörde förbundsangelägenheter. Arbetsutskottet, kyrkoherde Allard ordförande, musikdirektör D. Ahlén viceordförande och kassaförvaltare och musikedirektör Forsman sekreterare, omvaldes. Pastor Ingvar Sahlin hade på grund av studier av sagt sig redaktörskapet av förbundets tidning. Men Centralrådet beslöt enhälligt att anmoda honom att kvarstå. Tvenne motioner från pastor Sahlin, den ena angående inbjudan av Lübeckerkören, den andra angående en kör att sjunga vid den stora ungdomskursen i Stockholm instundande sommar, överlämnades till arbetsutskottet.

Bertil Astrand.

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade lärare- och organisttjänster ha valts: i Sollefteå Kurt Törnvall, därstädes, i Hagshult, Jönk., Folke Berggren, Kastlösa, i Slöta, Skar., Th. Marlebäck, Hångsdala, i Oviken, Jämtl., T. Jonsson, Flisby, i Möne, Älb., Sven Samuelsson, Linköping, i Hallsberg, Ör., E. Lundqvist, Sköllersta, i Timrå,

Vrnl., O. Lundkvist, Östrand, i Singö, Sthlm, H. Källberg, Svanskog, i Glanshammar, Örb., Knut Berggrund, Kroppe, vid Olshammar, i Hammar, Örb., A. Svensk, Hogdal, i Enskede, Sth., Carl-Hugo Spalckhaver, Sundbyberg, i Finnekumla, Älvsb., E. Holst, Halmstad, i Hudene, Älvsb., S. Gustavsson, därstädes.